

KESKKONNAAMET

KORRALDUS

16.07.2024 nr DM-127333-10

Ääsmäe turbatootmisala (HARM-044) korrastamistingimuste esitamine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 81 ning tuginedes Maa-ameti 13.06.2024 kirjale nr 7-1/24/6477-3 ja AS-i Jiffy Products Estonia 09.02.2024 esitatud taotlusele, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 esitada AS-le Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049) kuuluva Ääsmäe turbatootmisala keskkonnaloa nr HARM-044 alusel kaevandatud maa korrastamisprojekti koostamiseks järgmised korrastamistingimused:

1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve:

1.1.1.1. Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseaduses sätestatule.

1.1.1.2. Kaevandatud maa korrastada maksimaalses võimalikus ulatuses taastuvaks sooks (luua tingimused taassoostumiseks).

1.1.2. Uute pinnavormide nõlvade ja kaevandatud maa kujundamise nõuded:

1.1.2.1. Korrastatud ala reljeef peab olema võimalikult looduslähedane.

1.1.3. Mulla kasutamise ja käitluse nõuded:

1.1.3.1. Selgitada välja tasandatud mäeeraldise ja selle teenindusmaa kasvukihiga ja/või mullaga katmise vajadus. Kasvukihi ja/või mullaga katmise vajaduse korral fikseerida mäeeraldise teenindusmaa piires korrastamiseks vajaliku kasvukihi ja/või mulla kogus ja lisada kasvukihi ja/või mulla kvaliteedi nõuded.

1.1.4. Veerežiimi kujundamise nõuded:

1.1.4.1. Taassoostumiseks tingimuste loomisel peab pinnaveetase olema vähemalt korrastatud maapinnaga samal tasapinnal või sellest kuni 15 cm kõrgemal.

1.1.4.2. Laialehise neiuvaiba kasvukohas tuleks korrastamise käigus säilitada mets ja mitte tõsta veetaset liialt kõrgele (antud piirkonnas võiks pinnaveetase jääda valdavalt vahemikku 30 – 50 cm sügavusele).

1.1.5. Lisatingimused:

1.1.5.1. Korrastamisprojekti koostamisel (ja vajadusel ka tööde läbiviimisel) tuleb konsulteerida vastavaid teadmisi ja kogemusi omava sooteadlasega.

1.1.5.2. Veerežiimi muutmisel veetaseme tõstmiseks tuleb korrastamisprojekt kooskõlastada veetaseme tõstmisest mõjutatud kinnistute omanikega.

1.1.5.3. Parima võimaliku korrastamise lahenduse leidmiseks viia enne korrastamisprojekti koostamist läbi eeluuringud, mille eesmärgiks on selgitada taastatava ala turba hüdrogeoloogilised iseärasused. Tööde planeerimiseks peab arvestama ala topograafiaga ja inimese poolt kujundatud veoludega. Soo taastamise üheks põhiliseks tingimuseks on veetaseme tõstmine ja veetaseme stabiilsuse tagamine. Veebilansi uuringutega tuleb välja selgitada, kui palju on võimalik veetaset tõsta ja milliseks võib kujuneda veetaseme sesoonne dünaamika.

1.1.5.4. Kaevandatud maa korrastamisprojekt koostada vastavalt keskkonnaministri 07.04.2017 määruses nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ esitatud nõuetele.

1.1.5.5. Korrastamisprojekti tuleb esitada hüdrooloogilise modelleerimise analüüs, kus esitatakse eeldatavad vee liikumised enne ja pärast korrastamistööd ning kujuneva veesamba sügavus ja üleujutatavate alade joonised.

1.1.5.6. Turbatootmise lõppfaasis tuleb kaevandamise käigus jätta ala võimalikult ühtlase kõrgusega ning vähemalt 0,2 m paksune jääkturba kiht taassoostumise soodustamiseks.

1.1.5.7. Korrastamistööde planeerimisel tuleb arvestada lindude pesitsusperioodiga (kanakull märts – juuli; väike-konnakotkas märts – august) ja sel ajal elupaikade piirist 100 m raadiuses mürarikkaid töid mitte teostada.

2. ASJAOLUD

AS Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049, edaspidi ka *ettevõte*; aadress Papiniidu tn 5a/1, 80010 Pärnu) esitas 09.02.2024 Keskkonnaametile taotluse (registreeritud KOTKAS-s 12.02.2024 numbriga DM-127333-1) Ääsmäe turbatootmisala mäeeraldise korrastamistingimuste saamiseks. Ettevõttele kuulub keskkonnaluba nr HARM-044 kehtivusajaga kuni 11.07.2049, mille alusel kaevandatakse Ääsmäe maardlas (registrikaardi nr 160) Ääsmäe turbatootmisalal vähe- ja hästilagunenud turvast.

Ääsmäe turbatootmisala mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad Harju maakonnas Saue vallas Ääsmäe külas kinnistul Ääsmäe turbatootmisala (katastritunnus 72704:003:0191, sihtotstarve: turbatööstusmaa 100%), mille riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ning volitatud asutus Maa-amet. Mäeeraldise pindala on 153,30 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindala on 188,76 ha.

Keskkonnaloale nr HARM-044 on kaevandatud maa kasutamise otstarbeks märgitud taassoostamine.

Ettevõtte oli korrastamistingimuste saamise taotlusele lisanud OÜ Inseneribüroo STEIGER töö nr 24/4670 „Ääsmäe turbatootmisala korrastamise soovitusel“. Selle kohaselt on Ääsmäe turbatootmisala lõunaosas kokku ligikaudu 62 ha suurune ala, kus turbavaru on ammendumas või tehnoloogiliselt ebasobiv liigse käännususe tõttu ning kus AS Jiffy Products Estonia soovib alustada korrastamist. Kuivõrd kogu korrastatava ala pindala on 188,76 ha, palus

Keskkonnaamet ettevõttel täpsustada, kas korrastamistingimusi soovitakse vaid 62 ha suurusele alale või siiski tervele tootmisalale ühiselt. Keskkonnaamet selgitas, et kuna keskkonnaloal on korrastamise suunaks taassoostamine, siis ei saa ka ülejäänud ala korrastamise suund olla praegu antavatest tingimustest erinev (selleks tuleks muuta keskkonnaluba). Otstarbekas oleks praegu väljastada korrastamistingimused kogu ala jaoks (sh arvestades viidatud 62 ha korrastamissoovitusi) ning seejärel on nende alusel ettevõttel võimalik koostada korrastamisprojekt osaliseks korrastamiseks kas või väljakute kaupa. Hiljem saab ülejäänud ala jaoks koostada projekti täiendused või lisad, sel juhul ei peaks enam ka uuesti asuma taotlema korrastamistingimusi.

AS Jiffy Products Estonia nõustus, et korrastamistingimused esitatakse tervele tootmisalale ühiselt (kirjavahetus registreeritud KOTKAS-s 19.04.2024 numbriga DM-127333-2).

3. KAALUTLUSED KORRASTAMISTINGIMUSTE ESITAMISEL

3.1. Õiguslik alus

Maapõueseaduse (*MaaPS*) § 80 lõike 1 ja § 81 alusel peab kaevandamisloa omaja kaevandatud maa korrastama tehnoloogia seisukohalt otstarbekal ajal. Kaevandatud maa korrastatakse kaevandatud maa korrastamise projekti (*korrastamisprojekt*) alusel. Korrastamisprojekti koostamise korraldab kaevandamisloa omaja Keskkonnaameti esitatud korrastamistingimustest lähtuvalt.

Korraldusega esitab Keskkonnaamet kaevandamisloa omajale korrastamistingimused, lähtudes keskkonnamõju hindamise soovitustest (juhul kui see on hinnatud), kaevandamisloale kantud korrastamise suunast, maaomaniku ja kohaliku omavalitsuse arvamustest. Juhul kui kaevandatud maa asub riigikaitse ehitise maa-alal või selle piiranguvööndis, arvestatakse ka Kaitseministeeriumi arvamust. Lisaks Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustele tuleb korrastamisprojekti koostamisel lähtuda MaaPS § 81 lõikes 9 sätestatud nõuetest.

Keskkonnaamet küsis MaaPS § 81 lõike 5 alusel 13.05.2024 kirjaga nr DM-127333-4 kohaliku omavalitsuse üksuse (Saue Vallavalitsus) ja maaomaniku (Maa-amet) arvamust Ääsmäe turbatootmisala korrastamistingimuste väljastamiseks, arvamuse andmise tähtajaga hiljemalt 14.06.2024. Kiri saadeti teadmiseks ka AS-le Jiffy Products Estonia. Nimetatud kirja kontrollides selgus, et kirja lisades on korrastamistingimuste eelnõu topelt, kuid KMH eelhinnangu eelnõu puudu. Eelnevast tulenevalt edastas Keskkonnaamet nimetatud kirja lisad uuesti 31.05.2024 kirjaga nr DM-127333-5 ning palus võimalusel arvamus anda eelmises kirjas märgitud kuupäevaks s.o hiljemalt 14.06.2024. Keskkonnaamet märkis, et kui arvamust ei ole määratud tähtajaks antud ega tähtaega pikendatud, lahendatakse menetlus asjaosaliste arvamusega.

Saue Vallavalitsus määratud tähtajaks arvamust ei esitanud ega pikendanud tähtaega.

Maa-amet teatas 13.06.2024 kirjaga nr 7-1/24/6477-3 (registreeritud KOTKAS-s 14.06.2024 numbriga DM-127333-7), et on eelnõudega tutvunud ning märkused puuduvad.

AS Jiffy Products Estonia esitas 07.06.2024 e-kirjaga (registreeritud KOTKAS-s 07.06.2024 numbriga DM-127333-6) ettepaneku korrastamistingimuste punkti 1.1.4.1 muutmiseks selliselt, et eemaldataks nõue pinnaveetaseme tõstmiseks korrastatud maapinnaga samale tasemele või kuni 15 cm kõrgemale ning asendataks nõudega, et pinnaveetase tuleb hoida maapinnaga samal tasemel ega tohi langeda sügavamale kui 30 cm. Ettevõtte põhjendas tingimuse muutmist asjaoluga, et sellist veetaset (kuni 15 cm kõrgemal) ei esine isegi looduslikes soodes.

Keskkonnaamet jääb seisukohale, et tingimuse sõnastuse muutmine pole põhjendatud. Taassoostumiseks (ehk soo tekkimiseks) tingimuste loomine eeldab veetaseme tõstmist maapinna lähedale ja mitte kõrgemale kui 15 cm. Looduslike soode veerežiim ei ole sarnane korrastamisele kuuluva ala veerežiimiga, kuivõrd looduslikus soos ei ole veerežiimi rikutud ning see on kujunenud väga pika aja vältel, mistõttu on seal olemas ka soodele iseloomulik taimestik. Avatud turbaväljale soodele iseloomuliku taimestiku tekkimiseks on tarvis, et veetase on maapinna lähedal, kuna suurtel avatud veekogudel tekib tuule mõjul veepinna virvendus, mis on ebasoodne taimeliste kinnitumiseks ja kasvama hakkamiseks. Seetõttu on oluline, et veetase oleks maapinnaga vähemalt samal tasemel ega oleks kõrgemal kui 15 cm st kõnealune tingimus määrab ära, millisel kõrgusel olev veetase veel võimaldab taimede kasvama hakkamist. Veetaseme selline kõrgus on esitatud nt Riigimetsa Majandamise Keskuse 06.10.2022 kirjas nr 3-1.1/2022/3387 (registreeritud KOTKAS-s 07.10.2022 numbriga DM-119535-7) ja Pihla turbatootmisala korrastamisprojekti (OÜ Inseneribüroo STEIGER töö nr 22/4195, registreeritud KOTKAS-s 05.06.2023 numbriga DM-123659-3). Eeltoodu alusel jätab Keskkonnaamet AS Jiffy Products Estonia ettepaneku arvestamata.

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 40 lõikele 1 tuleb enne haldusakti andmist menetlusosalisele anda võimalus esitada oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis 01.07.2024 kirjaga nr DM-127333-9 AS-i Jiffy Products Estonia arvamust Ääsmäe turbatootmisala korrastamistingimuste andmise otsuse eelnõule, arvamuse andmise tähtajaga 15.07.2024.

AS Jiffy Products Estonia määratud tähtajaks arvamust ei esitanud.

3.2. Keskkonnamõju hindamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 6 lõike 2 punkti 2 ja § 27 lõike 1 kohaselt annab Keskkonnaamet eelhinnangu selle kohta, kas kaevandatud maa korrastamisel on oluline keskkonnamõju. KeHJS § 2² sätestab, et keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KeHJS § 6 lõike 2 loetelu on § 6 lõike 4 alusel täpsustatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (*määrus*). Määruse § 3 punkti 12 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang anda turba mehhaniseeritud kaevandamisega rikutud maa korrastamise korral. Eelhinnangu andmisel on lähtutud KeHJS § 6¹ sätestatud

kriteeriumitest.

Lähtudes KeHJS § 11 lõikest 2 jättis Keskkonnaamet 25.06.2024 kirjaga nr DM-127333-8 „Ääsmäe turbatootmisala (HARM-044) korrastamistingimuste andmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise” algatamata keskkonnamõju hindamise Ääsmäe turbatootmisala korrastamistingimuste taotlusele. Loa andja on seisukohal, et keskkonnamõju hindamine tuleb jätta algatamata, kuna:

- kavandatav tegevuskoht ja selle mõjuala ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava korrastamisega ei mõjutata kaitsealasid, Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitsealuseid liike;
- eelhindamise tulemusena selgus, et korrastamise käigus taastatakse märgalale iseloomulik veerežiim;
- eelhindamise tulemusena selgus, et korrastamisega ei ületata eeldatavalt piirmäärasid müra, tolmu ja vibratsiooni osas;
- korrastamisega taastatakse maa-ala kvalitatiivne ilme ning soodsad tingimused märgala tekkeks.

VAIDLUSTAMINE

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Maa-amet, Saue Vallavalitsus

Marin Varblane
vanemspetsialist
maapõuebüroo